



Pika

SHAREPOINT

VZPOSTAVITEV PORTALA ZA SKUPNO RABO INFORMACIJ

Primer iz prakse: Uporaba
PowerAutomate za avtomatsko
obdelovanje prejetih mailov
str. 10

RAZVOJ

RAZVOJ REŠITEV PO MERI

Chrome Orodja za
razvijalce - Sources
str. 16

IZOBRAŽEVANJA

MICROSOFT URADNI TEČAJI
Izkoristite Microsoft SA
voucherje
str. 29

19. do 20. OKTOBER 2021
Bohinjska Bistrica, Slovenija

**THRIVE
CONFERENCE**
**NOVI
DATUM
KONFERENCE**

Cloud Skills Cup
TOURNAMENT SLOVENIA

Cloud Skills CUP turnir
Ljubljana, 16. - 31. marec 2021

DIGITALNE SINERGIJE ZA USPEŠNO DIGITALNO POSLOVNO PREOBRAZBO

str. 24

Xnet • 25let



**19. do 20.
OKTOBER 2021**

BOHINJSKA BISTRICA, SLOVENIJA

11. konferenca
o modernih IT tehnologijah

**NOVI
DATUM
CONFERENCE**

Zagotovite si svojo vstopnico zdaj!

thriveconf.com

Spoštovani,

Srčno upam, da ste zdravi vi in vsi okoli vas, predvsem pa vaši najdražji. Želim vam, da tako tudi ostane. Bodite uspešni in uživajte pri vsem, karkoli boste že počeli v prihodnjih tednih in mesecih.

Zagotovo ste že zasledili informacijo glede izteka veljavnosti Microsoft izobraževalnih voucherjev (SATV), ki jih imate, v sklopu dodatnih ugodnosti, v svoji licenčni pogodbi. V Sloveniji je aktivnih še skoraj za 400.000,00 € SATV, katerim grozi, da bodo propadli. **Le še do konca junija 2021** imate možnost vnovčiti vaše izobraževalne voucherje, s katerimi so številni MOC tečaji za vas **BREZPLAČNI**. POZOR! tudi v primeru, da imate v pogodbi ali na VVR portalu napisano daljše obdobje. Seveda se tečajev lahko udeležite še do decembra letos. Za pojasnila in podrobnosti se nam oglasite info@kompas-xnet.si ali 01/ 5136 990.

Ne dovolite, da vam SATV propadejo, naj vam jih pomagamo vnovčiti! Zato preverite, koliko voucherjev še imate in pokrijte z njimi kotizacijo za šolanje pri nas.

Zakaj ravno na Xnet-u? Smo Microsoftov partner leta 2020, pridobili smo kar 10 Microsoft kompetenc, od tega 6 na nivoju GOLD in imamo vrhunske predavatelje, priznane tudi v tujini.

- Gold Collaboration and Content
- Gold Application Development
- Gold Cloud Productivity
- Gold Datacenter
- Gold Application Integration
- Gold Messaging
- Silver Project and Portfolio Management
- Silver Data Analytics
- Silver Communications
- Silver Windows and Devices

In Learning option za te kompetence

Microsoft kompetence izkazujejo poglobljeno tehnično znanje (saj so pridobljene na podlagi izpitov naših sodelavcev) na posameznih področjih. Zato so dober pokazatelj, pri katerih projektih vam lahko pomagamo. Povabite nas, ko boste potrebovali

UVODNIK



odličnega strokovnjaka za vaš projekt: implementacije, nadgradnje in migracije elektronske pošte, SharePoint-a, vzpostavitve System Center orodij, migracija storitev v O365 ali Azure ipd.

Na voljo imamo tudi vrsto dodatkov za SharePoint - [Katalog SharePoint gradnikov >](#)

Zaupajte nam, na nas se lahko zanesete. To potrjujejo tudi [številne izjave naših strank >](#)

Če se nam niste mogli pridružiti na konferenci **"Digitalna preobrazba smo ljudje"**, si lahko [ogledate posnetke poslovnih in tehničnih predavanj ter okrogle mize >](#)

Dogodek smo pred dnevi izvedli v sodelovanju z LLPA in eminentnimi predavatelji in je bil del svetovne turneje.

Partnerji dogodka so bili še Microsoft, GZS, ZIT, Askit in IIBA Slovenija in naši izvrstni predavatelji: Miha Pihler, Jože Markič ter Saša Kranjac in Mustafa Toroman.

Sicer pa vse IT specialiste vabimo, da se prijavijo na mednarodno tekmovanje C3 Cloud Skills Cup, s privlačnimi nagradami. Izbor za Slovenijo bo potekal od **16. do 31. marca 2021**, zmagovalec v posamezni kategoriji pa se bo junija pomeril z ostalimi tekmovalci iz 15 držav.

Za C3 Cloud Skills Cup turnir odgovarjate na 20 vprašanj, s treh področij: Cloud, Data&AI in Developer. [Podrobnosti in prijave >](#)

K prijavi spodbudite tudi svoje sodelavce in prijatelje. Vabljeni vsi, ki delajo na MS tehnologijah.

Preverite možnosti za pridobitev [spodbude za digitalno transformacijo](#). Cilji javnega razpisa so: izvedba digitalne transformacije, izboljšanje kompetenc zaposlenih in povečanje dodane vrednosti. Podrobnosti na [Podjetniškem skladu >](#)

Nadvspe ponosni smo, da bo na 11. Thrive konferenci sodelovalo nekaj zelo pomembnih predstavnikov iz vodstva Microsofta, kar potrjuje, da se o Thrive-u sliši vse do Redmonda.

Jeff Teper - Corporate Vice President Teams, One-Drive, SharePoint; z vzdevkom »oče SharePoint-a«
Karuana Gatimu - Director Microsoft Teams Engineering; Laurie Pottmeyer - Senior Program Manager & Community Lead, Microsoft Teams Engineering; Marco Rocca - SR PFE Modern Workplace

In to je le še »pika na i« številnim [izvrstnim predavateljem](#), ki iz leta v leto prihajajo k nam in delijo svoje znanje in bogate izkušnje.

Prepričani smo, da bomo oktobra že brez omejitev in se bomo lahko ponovno družili, saj si tega vsi močno želimo. Vljudno vas vabim, da si pogledate program Thrive konference in se čimprej prijavite. Zgodnje prijave vam prinašajo do 20 % popust. V času zgodnjih prijav lahko kupite določeno število vstopnic, imena udeležencev pa sporočite kasneje. Ne odlašajte s prijavo na najboljši tehnično – izobraževalni dogodek s tradicijo in mednarodno udeležbo.

Naj bo Xnet vaša prva izbira, ko gre za IT rešitve in storitve. Microsoft tehnologije so naša strast.

Čuvajte se in ostanite zdravi!
Branka Slinkar



ISSN: 1408-7863
Kompas Xnet d.o.o.
Stegne 7
1000 Ljubljana

Telefon: 01 5136 990
Fax: 01 5136 999
Email: info@kompas-xnet.si
Web: <https://www.kompas-xnet.si>

Direktorica
Branka Slinkar

Urednica in oblikovalka
Urška Premzl

Člani uredništva
Aleš Lipušček, Aida Kalender Avdić, Gašper Rupnik, Miha Pihler, Jože Markič, Klemen Vončina, Robert Vončina, Anja Rupnik, Petra Militarev, Dejan Sarka, Andraž Bergant, Manca Gruden

Počasi se kaže luč na koncu tunela	Anja & Gašper
Samo, da se začne!	Robi
Pixel več, pixel manj, ...	Urška
3 za 1, MCSA & MCT	Klemen
Kakšno veselje, tečajniki so tu	Aida
Uf, koliko malenkosti	Petra
Še več takih, srčnih	Luka
CocaCola done, FIFA2go	Miha
Zdaj je pa že v ciljni ravnini	Mojca
Še več lahko	Manca
Nova knjiga na vidiku, bravo!	Dejan
Ne gre kot piše	Aleš
Back2Baku	Jože
Halo, pogrešamo te	Andraž



Member

A Proud Member of the LLPA,
Microsoft's Partner of the Year
Learning

Microsoft
Partner

2020 Partner of the Year Winner
Learning Award

KOLOFON

MICROSOFT OFFICE

- 8** DAX ČASOVNA INTELIGENCA – KAJ SE ZARES DOGAJA?
Klemen Vončina
MCT, Microsoft Office Specialist Master

SHAREPOINT

- 10** PRIMER IZ PRAKSE: UPORABA POWERAUTOMATE ZA AVTOMATSKO OBDELOVANJE PREJETIH MAILOV
Robi Vončina
MVP, MCT, MCITP, MCSA, MCTS

SQL

- 13** SQL SERVER SECURITY PART 12: DATA CLASSIFICATION
Dejan Sarka
MVP, MCT

RAZVOJ

- 16** KAKO NAREDITI VRTLJIVO KARTICO? (CSS, HTML)
Andraž Bergant

- 21** CHROME ORODJA ZA RAZVIJALCE - SOURCES
Domen Gričar
MCSD, MCSA, MCT

ADMINISTRACIJA

- 23** POWERSHELL KOTIČEK
Aleš Lipušček
MCP, MCTS, MCITP

DRUGO

- 24** DIGITALNE SINERGIJE ZA USPEŠNO DIGITALNO POSLOVNO PREOBRAZBO
Mag. Janez Žezlina, kadrovski strokovnjak in potentiolog, Energos d.o.o.
Roman Klarič, strokovnjak za organizacijsko kulturo, poslovni svetovalec, HSC Skupina d.o.o. Aleš Štempihar, digitalni strateg in mentor, Team Leader Digital42 in direktor ASKIT d.o.o.
- 29** IZKORISTITE MICROSOFT SA VOUCHERJE
Petra Militarev
Vodja izobraževanj

„Predavanje je bilo odlično, na trenutke precej zahtevno, vendar pa vsekakor zelo koristno z ustrezno pripravljenimi primeri in dodatnimi nalogami. Predavatelj strokoven, poln izkušenj in praktičnih primerov, s katerimi lepo ponazori teorijo.“

Vid, Gen-I

TEČAJI ZA IT STROKOVNJAKE

Počutili se boste kot v učilnici, vendar iz udobja doma/pisarne

DA100

Analyzing Data with Power BI

Kdaj: : 29. 3. – 1. 4. 2021

Predava: Dejan Sarka, MCT

[POGLEJ VEČ](#)

20339 -1

Planning and Administering SharePoint 2016

Kdaj: : 12. – 16. 4. 2021

Predava: Robi Vončina, MCT

[POGLEJ VEČ](#)

20762

Developing SQL Databases

Kdaj: : 12. – 16. 4. 2021

Predava: Dejan Sarka, MCT

[POGLEJ VEČ](#)

AZ104

Microsoft Azure Administrator

Kdaj: : 6. – 9. 4. 2021

Predava: Jože Markič, MCT

[POGLEJ VEČ](#)

„Sproščenost, ravno pravnji tempo (ni bilo nepotrebnega hitenja, saj je potem nemogoče uloviti predavatelja), zanimivi praktični primeri, pozivanje k vprašanjem po vsakem koraku.“

g. Matjaž, Petrol

TEČAJI ZA UPORABNIKE

Spoznajte, v živo ali na daljavo, osnovne ali napredne funkcionalnost zbirke programov Microsoft Office, Microsoft Office 365.

MS Access in VBA power developers

Kdaj: 16. 4. 2021

[POGLEJ VEČ](#)

Vrtilne tabele

Kdaj: 23. 4. 2021

[POGLEJ VEČ](#)

Analize podatkov v Excelu

Kdaj: 26. 5. 2021

[POGLEJ VEČ](#)

Beležnica OneNote Online LIVE VIRTUAL

Kdaj: 31. 5. 2021

[POGLEJ VEČ](#)

Analize podatkov v Excelu

Kdaj: 1.7.2021

[POGLEJ VEČ](#)

Microsoft Teams

Kdaj: : 5. 7. 2021

[POGLEJ VEČ](#)

Klemen Vončina
Microsoft Office Specialist Master
klemen.voncina@kompas-xnet.si



DAX časovna inteligenca – kaj se zares dogaja?

Ko v Power Pivotu govorimo o časovni inteligenci, večina ljudi pomisli na DAX funkcije, ki nam znajo povedati več o obnašanju naših podatkov skozi čas. Te funkcije so na primer TOTALYTD, TOTALMTD, SAMEPERIODLASTYEAR, PARALLELPERIOD in tako naprej. Tovrstne funkcije so zelo lepa bližnjica, oziroma tako imenovani »syntax sugar«, saj namesto nas spreminjajo nekaj, čemur se v DAX-u reče kontekst filtra.

Vendar bomo, če se bomo zanašali le na te funkcije, slej ko prej naleteli na oviro pri analiziranju podatkov iz preteklih obdobj. Kaj če na primer v podjetju uporabljamo nek nestandarden koledar? V tem primeru bomo morali datumske kalkulacije upravljati z bolj splošnimi DAX funkcijami, kot so ALL, FILTER, CALCULATE in podobno.

Oglejmo si enostaven primer, kako bi lahko z datumi upravljali tudi, če v DAX-u ne bi obstajala nobena datumska funkcija. V ta namen vzemimo funkcijo TOTALYTD, ki nam izračuna kumulativo nekih vrednosti do določenega datuma v nekem letu.

```
=TOTALYTD(  
    [Prodaja skupaj];  
    Koledar[Datum]  
)
```

Ta funkcija bo vzela mero [Prodaja skupaj], ki je le vsota stolpca iz naše namišljene baze, ki vključuje rezultate prodaj, ter spremenila kontekst filtra tako, da bodo v vsaki vrstici poročila vključeni vsi rezultati prodaje do tistega datuma v tekočem letu.

2018	
jan	3.881,00 €
feb	7.739,00 €
mar	11.421,00 €
apr	15.099,00 €
maj	18.680,00 €
jun	22.449,00 €
jul	26.187,00 €
avg	30.241,00 €
sep	33.806,00 €
okt	37.736,00 €
nov	41.753,00 €
dec	45.852,00 €

Če funkcija TOTALYTD v DAX-u ne bi obstajala, bi lahko tovrstno kalkulacijo dosegli tudi s pomočjo bolj splošnih DAX funkcij. S pomočjo funkcije CALCULATE bi Power Pivotu povedali, katero mero želimo računati, v nadaljevanju pa bi s pomočjo funkcije FILTER spremenili kontekst filtriranja, ki ga bo funkcija CALCULATE uporabljala pri preračunavanju naše mere. Funkcija bi izgledala takole:

```
=CALCULATE(
    [Prodaja skupaj];
    FILTER(
        ALL(Koledar);
        AND(
            Koledar[Datum]
            <= MAX(Koledar[Datum]);
            YEAR(Koledar[
Datum]) = YEAR(MAX(Koledar[Datum]
        )
    )
)
```

V prevodu to pomeni nekaj takšnega:

- Vzemimo mero [Prodaja skupaj].
- Njene rezultate spremenimo tako (FILTER), da boš v vsaki vrstici poročila (oziroma vrtilne tabele) ignoriral trenutni kontekst filtra (ALL).
- Uporabi kontekst filtra, kjer hkrati (AND) velja, da so datumi, zajeti v kalkulaciji, manjši ali enaki datumu iz trenutne vrstice v poročilu (Koledar[Datum] <= MAX(Koledar[Datum])), ter da so upoštevane le prodaje iz leta, ki se prikazuje v trenutni vrstici poročila.

Kot rečeno, funkcije za časovno inteligenco so samo vnaprej pripravljena bližnjica, teh bližnjic pa je v DAX-u omejeno število. Če želimo opravljati časovne kalkulacije, kakršnih Microsoft ni predvidel, je potrebno dobro razumevanje konteksta filtriranja in poznavanje funkcij, ki znajo ta kontekst spreminjati. Če to poznamo, lahko spišemo poljubno funkcijo za časovno inteligenco.

Row Labels	2017	2018
jan		3.881,00 €
feb		7.739,00 €
mar		11.421,00 €
apr		15.099,00 €
mai		18.680,00 €
jun		22.449,00 €
jul		26.187,00 €
avg		30.241,00 €
sep	1.226,00 €	33.806,00 €
okt	5.135,00 €	37.736,00 €
nov	9.120,00 €	41.753,00 €
dec	12.751,00 €	45.852,00 €



Primer iz prakse: Uporaba PowerAutomate za avtomatsko obdelovanje prejetih mailov

Stranka se je oglasila pri nas in je želela imeti avtomatizirano procesiranje elektronske pošte, prejete na določen elektronski naslov poštnega predala v skupni rabi. Izziv je bil, da prejeta elektronska pošta vsebuje priponko v PDF obliki, v kateri so zapisani potrebni podatki za obdelavo. Za obdelavo PDF priponk v PowerAutomate nimamo nobenega OOTB priključka, s katerim bi lahko prebrali vsebino dokumenta, zato smo pogledali kaj ponujajo različni ponudniki in našli zelo zanimivo ponudbo vtičnikov za PowerAutomate od ponudnika »Encodian« <https://www.encodian.com/products/encodian-for-microsoft-power-automate/>.

V danem primeru je bil za nas najbolj zanimiva akcija »Extract By Region (OCR)«, kjer je bilo potrebno iz določenega obsega dokumenta prebrati ID.

Encodian – Extract text

Za ekstrakcijo besedila iz določene regije, imajo na Encodian spletni strani zelo lepo narejen rešitve, kjer se lahko naloži PDF dokument in nato z orodjem določi iz katere

regije se prebere kateri podatek. Na sliki je primer naloženega PDF dokumenta, kjer lahko določimo ime obsega, obseg in dodamo v JSON obliko zapisa.

Orodje nam zgenerira JSON v naslednji obliki:

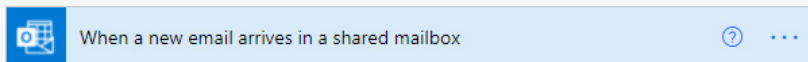
```
[{"Name": "CompanyName", "LowerLeftXCoordinate": 55, "LowerLeftYCoordinate": 710, "UpperRightXCoordinate": 190, "UpperRightYCoordinate": 740, "Page Number": 1 }]
```

JSON lahko nato uporabimo v PowerAutomate, za določitev posameznih obsegov za določen podatek.

PowerAutomate implementacija

Ker gre za avtomatiko ob prejemu elektronske pošte v nabiralnik v skupni rabi, je bilo potrebno tudi PowerAutomate ustvariti na ta način, da je »trigger« prejem elektronske pošte.

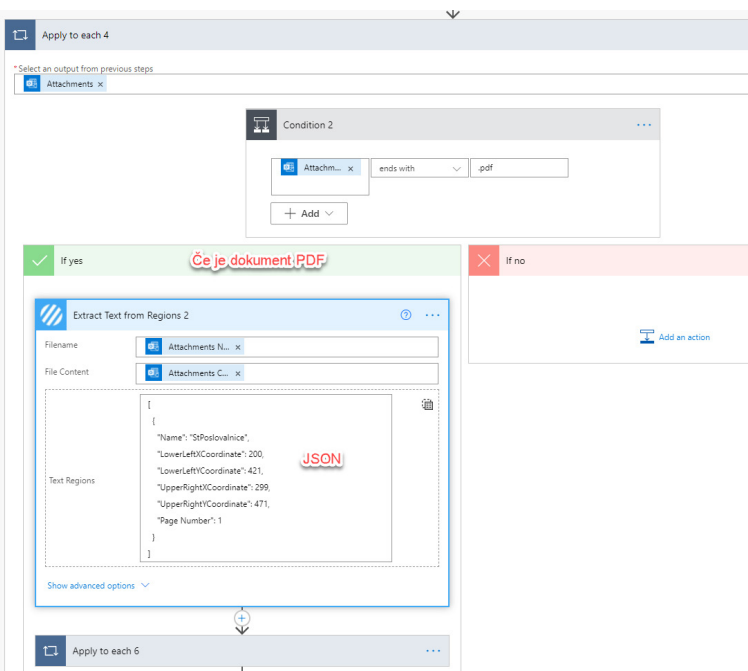
V ta namen, je nujno nastaviti tudi pravice računu, ki se uporablja za izvajanje PowerAutomate, na nabiralniku v skupni rabi, saj drugače ne more prebrati prejete elektronske pošte. Naslednji korak je ustvarjanje novega delovnega toka:



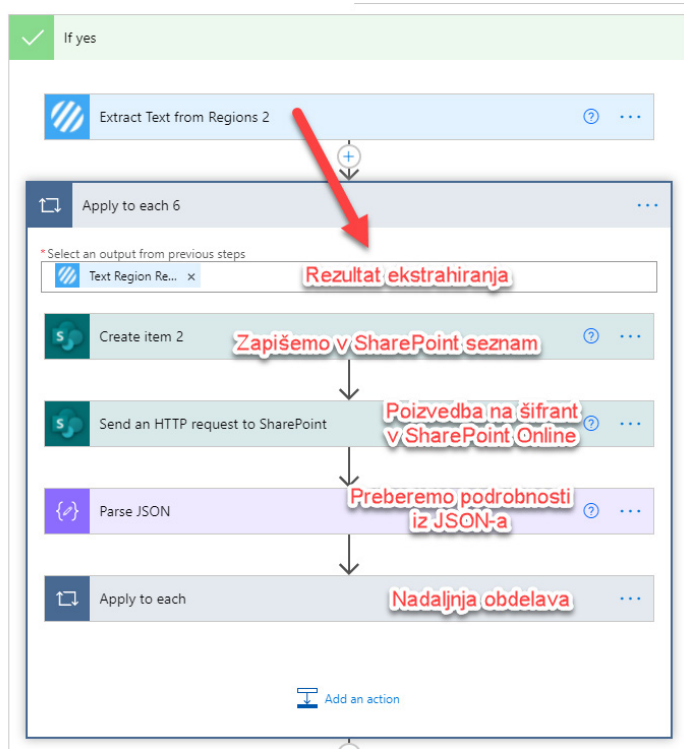
Sprožilce je »When a new email arrives in shared mailbox«. Nato se za prejeto elektronsko pošto prebere vse priloge, ki so bile poslane. Zavedati se je treba tudi podatka, da se kot priloge štejejo vse priloge, ki sestavljajo elektronsko pošto, tudi npr. slike v podpisu. Iz tega razloga, nam PowerAutomate avtomatsko doda akcijo »Apply to each«, saj gre pri spremenljivki »Apply to each« za zbirko podatkov.

V našem primeru, smo želeli obdelovati samo PDF dokumente, zato je bil narejen pogoj, da se sproži akcija ekstrakiranja podatkov samo v primeru priponke s končnico »PDF«.

Nato smo v korak, če je datoteka tipa PDF, dodali še akcijo »Encodian – Extract from Region« in v polje za konfiguracijo dodali tudi JSON, ki smo ga ustvarili na spletni strani Encodian z orodjem za določitev obsegov.



Naslednji koraki so nato zelo preprosti, saj moramo določiti samo še kaj bi želeli z rezultati, ki jih dobimo iz PDF dokumenta narediti. V našem primeru uporabimo ID iz dokumenta za poizvedbo na SharePoint seznam, kjer preberemo še podrobne podatke o stranki in to uporabimo za nadaljnjo obdelavo. Primer delovnega toka.



Iz tega primera je razvidno, kako zelo je fleksibilno orodje PowerAutomate in nanazadnje tudi zelo velik nabor akcij, ki so za PowerAutomate na voljo. Nekatere so sicer plačljive, vendar pa je strošek lahko zanemarljiv za količino časa, ki ga preprosta PowerAutomate avtomatizacija lahko privarčuje.

Če tudi vas zanima implementacija PowerAutomate za vaš poslovni izziv, mi lahko pišete na robi.voncina@kompas-xnet.si in dogovorili se bomo za sestanek in preučitev možnosti.

SQL Server Security Part 12: Data Classification



Dejan Sarka
MVP, MCT
dsarka@solidq.com

Sometimes might be useful to classify the sensible data. This way, the users are informed that they work with sensitive data. SQL Server Management Studio (SSMS) can help you with discovery of the sensitive data. SSMS can also classify data, but as you will see in this article, you can use also SQL Server 2019 native database classification instead.

Data Discovery

Let's start this part by creating a new demo database and changing the context to the newly created database:

```
USE master;
IF DB_ID(N'DDMDemo') IS NULL
CREATE DATABASE DDMDemo;
GO
USE DDMDemo;
```

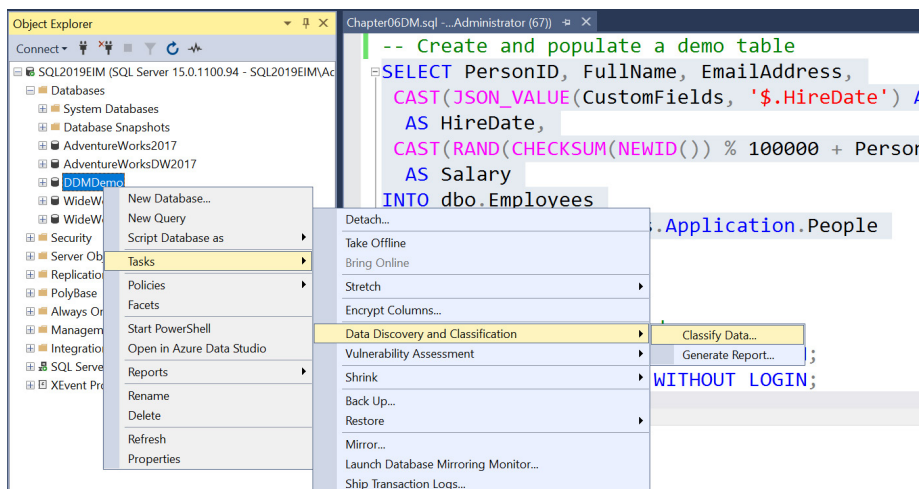
The following code creates and populates a demo table using the SELECT INTO statement. It uses the employees from the WideWorldImporters demo database, and adds a randomized salary:

```
SELECT PersonID, FullName, EmailAddress,
CAST(JSON_VALUE(CustomFields, '$.HireDate') AS
```

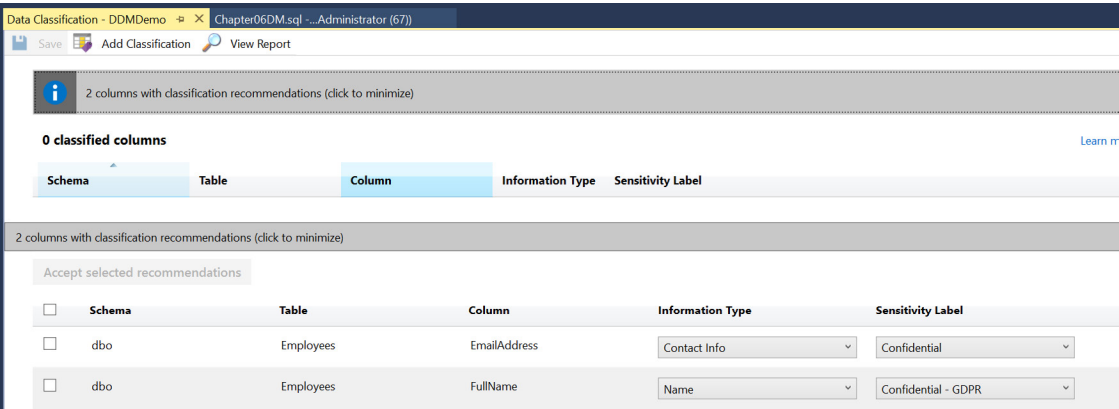
DATE)

```
AS HireDate,
CAST(RAND(CHECKSUM(NEWID())) % 100000 +
PersonID) * 50000 AS INT) + 20000
AS Salary
INTO dbo.Employees
FROM WideWorldImporters.Application.People
WHERE IsEmployee = 1;
```

Now let's use SSMS Classify Data feature to create a report for the new database. This feature for the first time appeared in SSMS version 17.5. In SSMS Object Explorer, right click the new DDMDemo database, select Tasks, and then Data Discovery and Classification. Select the Classify Data... option, like you can see in the screenshot.



SSMS shows you that you should classify two columns as confidential, as the second screenshot shows.



You could also use SSMS to classify the columns. SSMS stores the classification information in the columns' extended properties. SSMS offers you the following options for the sensitivity label:

- Public
 - General
 - Confidential – GDPR
 - Confidential
 - Highly Confidential
 - Highly Confidential – GDPR
- Contact Info
 - Credentials
 - Credit Card
 - Date of Birth
 - Financial
 - Health
 - Name
 - National ID
 - Networking
 - SSN
 - Other

For the classification information type, you can use one of the following:

- Banking

In SQL Server 2019, there is a better option for classifying the data.

Data Classification

In SQL Server 2019, you can store the classification in the additional native database metadata using the new ADD SENSITIVITY CLASSIFICATION DDL statement. Here is the code that classifies four columns.

```
ADD SENSITIVITY CLASSIFICATION TO dbo.Employees.Salary
WITH (LABEL = 'Confidential', INFORMATION_TYPE = 'Financial');
ADD SENSITIVITY CLASSIFICATION TO dbo.Employees.HireDate
WITH (LABEL = 'General', INFORMATION_TYPE = 'Other');
```

```

ADD SENSITIVITY CLASSIFICATION TO dbo.Employees.FullName
WITH (LABEL = 'Confidential - GDPR', INFORMATION_TYPE = 'Name');
ADD SENSITIVITY CLASSIFICATION TO dbo.Employees.EmailAddress
WITH (LABEL = 'Highly Confidential - GDPR', INFORMATION_TYPE = 'Contact Info');
GO

```

Note that you can add any label and information type, not just the ones offered by SSMS. For example, I am adding this classification for the PersonID column:

```

ADD SENSITIVITY CLASSIFICATION TO dbo.Employees.PersonID
WITH (LABEL = 'Not confidential', INFORMATION_TYPE = 'Internal ID');

```

You can check the classification information for the columns with the following query.

```

SELECT OBJECT_NAME(cl.major_id) AS object_name,
       co.name AS column_name,
       cl.label, cl.information_type
FROM sys.sensitivity_classifications AS cl
INNER JOIN sys.columns AS co
ON cl.major_id = co.object_id AND
   cl.minor_id = co.column_id;

```

Here are the results for my demo database.

<u>object_name</u>	<u>column_name</u>	<u>label</u>	<u>information_type</u>
Employees	EmailAddress	Highly Confidential - GDPR	Contact Info
Employees	FullName	Confidential - GDPR	Name
Employees	HireDate	General	Other
Employees	PersonID	Not confidential	Internal ID
Employees	Salary	Confidential	Financial

The classification information is also shown when you use SQL Server Audit to audit the data modifications and querying. You can use the DROP SENSITIVITY CLASSIFICATION statement to drop your classification, like the following code shows.

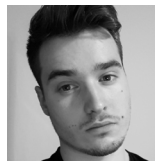
```

DROP SENSITIVITY CLASSIFICATION FROM dbo.Employees.PersonID;

```

Conclusion

Data discovery and classification is another piece of the security puzzle. After you classify the data, everybody that uses the data knows that (s)he works with sensitive data, and has to be careful about potential data breaches.



Kako narediti vrtljivo kartico? (CSS, HTML)

Za lažje in lepše pisanje kode bomo pri tem "projektu" uporabili SASS predprocesor, node.js in Visual Studio Code.

Ko vse potrebno naložimo, v mapi projekta zaženemo kodo npm init in sledimo navodilom terminala. Nato zaženemo komando npm i node-sass --save-dev, da naložimo sass predprocesor. V mapi projekta moramo ustvariti datoteko index.html v katero vnesemo osnovno vsebino index strani (uvozimo tudi našo datoteko s stili

```
<link rel="stylesheet" href="css/style.css">
```

ter vse ostalo kar spada v HTML dokument) ter jo poljubno prilagodimo našemu projektu. Ustvarimo mapo sass in css. V sass mapi ustvarimo datoteko styles.sass in variables.sass. V styles.sass uvozimo datoteko variable.sass. Da bomo lahko v živo spremljali dogajanje pri našem projektu je pametno, da si naložimo tudi live-server in sicer tako, da v terminal vpišemo ukaz npm i live-server -g počakamo, da se naloži in potem zaženemo live-server. Če smo vse storili uspešno se nam mora osnovna vsebina index.html datoteke prikazati

v našem privzetem brskalniku. Da nam ne bo potrebno nenehno osveževati strani pa to lahko z optimiziramo tako, da v datoteko package.json v območje scripts napišemo:

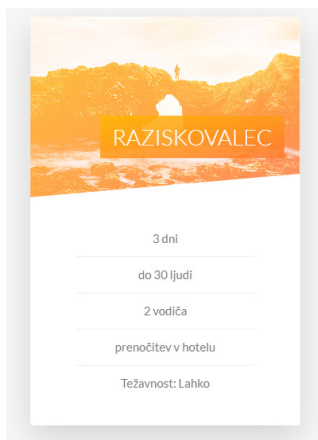
```
"compile:sass": "node-sass sass/styles.scss css/style.css -w"
```

Tako lahko v terminalu enostavno zaženemo ukaz npm run compile:sass in ta bo poskrbel, da kadarkoli bomo kaj spreminjali v styles.scss se bo avtomatsko pretvorilo v styles.css in nam ponovno naložilo stran.

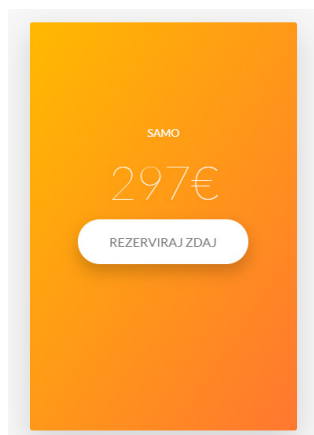
Za poimenovanje classov bomo uporabili metodologijo BEM (block-element-modifier več na <http://getbem.com/>), saj je zelo uporabna pri kreiranju komponent. Tako bo naša koda kartice lahko uporabljena večkrat.

Kartica bo na koncu izgledala takole (ko bomo z miško vstopili v kartico se bo zavrtela in prikazala se bo zadnja stran kartice, na kateri bo napis in gumb):

Spredaj



Zadaj



Za lažje pisanje kode si bomo v datoteko `variables.sass` zapisali poljubne barve, npr:

```
$color-secondary-light: #ffb900;
$color-secondary-dark: #ff7730;

$color-grey-light-1: #f7f7f7;
$color-grey-light-2: #eee;
$color-grey-light-3: #333;

$color-grey-dark: #777;
$color-grey-dark-2: #999;
$color-white: #fff;
$color-black: #000;
```

Temu sledi HTML in poimenovanje classov po BEM metodologiji:

```
<div class="col-1-of-3">
  <!-- CARD 1-->
  <div class="card">
    <div class="card_side card_side--front card_side--front-1">
      <div class="card_picture card_picture--1">&nbsp;</div>
      <h4 class="card_heading">
        <span class="card_heading-span card_heading-span--1">
          Raziskovalec
        </span>
      </h4>
      <div class="card_details">
        <ul>
          <li>3 dni</li>
          <li>do 30 ljudi</li>
          <li>2 vodiča</li>
          <li>prenočitev v hotelu</li>
          <li>Težavnost: Lahko</li>
        </ul>
      </div>
    </div>
    <div class="card_side card_side--back card_side--back-1">
      <div class="card_cta">
        <div class="card_price-box">
          <p class="card_price-only">
            Samo
          </p>
          <p class="card_price-value">
            297€
          </p>
          <a href="#popup" class="btn btn--white">REZERVIRAJ ZDAJ</a>
        </div>
      </div>
    </div>
  </div>
</div>
```

Kot vidimo smo pri HTML kodi razdelili kartico na dva dela, sprednji in zadnji. Na sprednjem delu je prikazana slika katero kasneje clip-pathamo s pomočjo `polygona`. Uporabimo tudi `linear gradient`, ki gre iz levega zgornjega kota v desni spodnji kot in tako naredi sliko veliko bolj privlačno. Enako naredimo tudi na zadnji strani kartice. Slika na sprednji strani vsebuje naslov pod tem naslovom pa se nahaja list z nekimi testnimi podatki za raziskovalno turo. Zadnja stran vsebuje ceno in gumb.

Pred pisanjem spodnje kode je pametno, da si nastavite `font-size: 62.5%` zato, da pride `1 rem = 10px` (brskalniki imajo privzeto velikost na `16px`) in je tako lažje "računati" z remi, kateri so dandanes kar standard.

```
html {
  font-size: 62.5%;
```

Temu sledi koda za stil kartice:

```
.card {
  //Functionality
  perspective: 150rem;
  -moz-perspective: 150rem;
  position: relative;
  height: 52rem;

  &__side {
    height: 52rem;
    transition: all 0.8s ease;
    position: absolute;
    top: 0;
    left: 0;
    width: 100%;
    backface-visibility: hidden;
    border-radius: 3px;
    overflow: hidden;
    box-shadow: 0 1.5rem 4rem rgba($color-black, 0.15);
    &--front {
      background-color: $color-white;
    }

    &--back {
      transform: rotateY(180deg);
      &1 {
        background-image: linear-gradient(to right bottom, $color-secondary-light, $color-secondary-dark);
      }
    }
  }

  &:hover &__side--front {
    transform: rotateY(-180deg);
  }

  &:hover &__side--back {
    transform: rotateY(0deg);
  }
}
```

Tukaj moramo biti zelo pozorni na pravo vrednost pri perspective katera nam pove kako oddaljen je objekt od uporabnika. Manjše kot je število bolj intenziven je 3D efekt. Ko definiramo perspective elementu, dobijo njegovi otroci (child elements) perspective view in ne element kateremu smo to definirali. Zelo

pomembno je, da tukaj ne spregledamo :hover kjer se ob samem dogodku sprednje stran rotira za -180deg zadnja stran pa za 0deg ker smo jo pri &_side rotirali za 180deg. Tako dosežemo učinek rotiranja kartice. Ko miška zapusti kartico se ta rotira na privotno mesto.

```
//Front side styling
&__picture {
  background-size: cover;
  height: 23rem;
  background-blend-mode: screen;
  -webkit-clip-path: polygon(0 0, 100% 0, 100% 87%, 0 100%);
  clip-path: polygon(0 0, 100% 0, 100% 87%, 0 100%);

  &--1 {
    background-image: linear-gradient(to right bottom, $color-secondary-light, $color-secondary-dark),
      url(../img/nat-5.jpg);
  }
}

&__heading {
  font-size: 2.8rem;
  font-weight: 300;
  text-transform: uppercase;
  color: $color-white;
  position: absolute;
  top: 12rem;
  right: 1rem;
  text-align: right;
  padding: 1rem;
}
```

S clip-pathom dosežemo odrezani spodnji del slike kateri izgleda bolj “moderno”, temu pa sledi preliv barv z linear-gradient funkcijo.

```
&__heading-span {
  padding: 1rem 1.5rem;
  -webkit-box-decoration-break: clone;
  box-decoration-break: clone;

  &--1 {
    background-image: linear-gradient(
      to right bottom,
      rgba($color-secondary-light, 0.85),
      rgba($color-secondary-dark, 0.85)
    );
  }
}
```

Prav tako linear-gradient uporabimo pri naslovu slike.

```

&__details {
  padding: 3rem;
  ul {
    list-style: none;
    width: 80%;
    margin: 0 auto;
    li {
      text-align: center;
      font-size: 1.5rem;
      padding: 1rem;
      &:not(:last-child) {
        border-bottom: 1px solid $color-grey-light-2;
      }
    }
  }
}

///back side styling
&__cta {
  position: absolute;
  top: 50%;
  left: 50%;
  transform: translate(-50%, -50%);
  width: 90%;
  text-align: center;
}

&__price-box {
  color: $color-white;
  margin-bottom: 8rem;
}

&__price-only {
  font-size: 1.4rem;
  text-transform: uppercase;
}

&__price-value {
  font-size: 6rem;
  font-weight: 100;
}

```

Pri listu, ki se nahaja pod sliko, je najbolj pomembno, da ne spregledamo dela `&:not(:last-child)` saj tako dosežemo da zaden li element ne vsebuje črte. Zadnja stran kartice je čisto preprosta, saj moramo

samo še poravnati tekst na sredino. Tako smo naredili komponento vrtljive kartice katero sedaj lahko poljubno uporabljamo v večih projektih.

Domen Gričar
MCSD, MCSA, MCT
domen.gricar@kompas-xnet.si



Chrome Orodja za razvijalce - Sources

V prejšnjem članku sem opisal kako lahko z JavaScript kodo zapišemo komentarje in si izpisujemo vrednosti v zavihek Console, ter kako lahko testiramo delovanje določenih funkcij. Če pa bi želeli testirati obstoječo kodo oziroma ugotoviti, kje je prišlo do napak, lahko uporabimo zavihek Sources. V tem zavihku lahko preverimo naložene dokumente, vstavljamo prelome za lažje testiranje in shranimo spremembe v datoteko.

Zavihek Sources je razdeljen na tri dele. V prvem delu so vidne vse datoteke, ki so naložene na strani. V drugem delu vidimo vsebino izbrane datoteke. V tretjem delu je prostor za razhroščevanje JavaScript kode, kjer lahko vidimo prelome in vrednosti spremenljivk. Če so orodja dovolj široka, je ta del viden desno od dela s prikazano kodo datotek, sicer je viden na spodnji polovici, pod prvim in drugim delom.

V prvem delu vidimo datoteke, privzeto tiste, ki so naložene na strani (Page). Če želimo urejati lokalne dokumente, shranjene na disku (tako lahko uporabljamo orodja, kot urejevalnik besedila), izberemo zavihek Filesystem, nato moramo najprej dodati mapo, kjer se nahajajo datoteke, v delovno okolje. Orodja bodo nato zahtevala poln dostop do izbrane mape, ki ga lahko odobrimo ali zavrnemo. Če odobrimo dostop, lahko urejamo že obstoječe datoteke, jih brišemo, kopiramo ali ustvarimo nove.

Kadar delamo spremembe v razvijalskih orodjih, se nam ob osvežitvi strani spremembe

zbrisejo, če pa želimo ohraniti spremembe, lahko lokalno prepišemo datoteko in si s tem olajšamo razvoj strani. Da lahko uporabimo to možnost, si v prvem delu Sources izberemo zavihek Overrides. Nato si izberemo mapo, kamor se bodo prepisane datoteke shranjevale in dovolimo orodjem upravljanje mape. Ko shranimo spremembe v orodjih, se nam v mapi shrani nova verzija datoteke in ko osvežimo stran, se naloži lokalna datoteka namesto datoteke iz strežnika.

Kadar za testiranje pogosto uporabljamo določeno kodo, jo lahko shranimo kot osnutek. Osnutke lahko urejamo v zavihku Snippets. Osnutki so dostopni na vseh straneh, zato jih lahko uporabljamo ne glede na spletno stran, ki jo urejamo. Zaženemo jih tako, da z desnim miškinim klikom kliknemo na osnutek, ki ga želimo zagnati in izberemo Run. Že odprte zavihke lahko zaženemo z gumbom Run snippet ali bližnjico Ctrl + Enter.

V drugem delu vidimo vsebino izbrane datoteke. Če je datoteka izbrana iz file sistema,

lahko spremembe v datoteke shranimo, sicer se spremembe, ki jih naredimo, ob osvežitvi strani zbršejo. V tem delu imamo tudi možnost vstavljanja prelomov, da ustavimo izvajanje kode in pregledamo vrednosti spremenljivk. Da vstavimo prelom, na robu, kjer so oštevilčene vrstice, kliknemo številko vrstice na kateri ga želimo vstaviti. Ko osvežimo stran, se bo koda ustavila na prelomni točki. Da nadaljujemo izvajanje kode, lahko kliknemo gumbe ali uporabimo bližnjice F10, F11, Shift + F11, F9, ki nam omogočajo da se premikamo po kodi naprej, zanke in metode lahko preskočimo, ali pa sledimo izvajanju vsake iteracije.

Najbolj pogosta vrsta preloma je na specifični vrstici kode, če pa nismo prepričani, kje točno se napaka zgodi, lahko postavimo tudi pogojni prelom, ki se izvede le, če je nek pogoj izpolnjen, prelom, ki se izvede, če se element v DOM strukturi spremeni ali odstrani, prelom, ki se izvede ob določenem dogodku, na primer ob kliku. Prav tako lahko ustvarimo prelom le, če XHR URL vsebuje določen vzorec, če ima vrstica kode izjemo ali kadar je klicana specifična funkcija. Da pridemo do pogojni prelomov na vrstico kode kliknemo z desnim miškinim klikom in si izberemo Add conditional breakpoint (dodaj pogojno prelomno točko). Če želimo dodati DOM prelom, ga lahko dodamo v zavihku Elements, desni klik na element, break on in izberemo ali se zgodi ob spremembi atributa, ob izbrisu elementa ali ob spremembi podrejenih elementov.

Ko je koda ustavljena na prelomu, si lahko v tretjem delu Sources plošče ogledamo in urejamo trenutne vrednosti spremenljivk. V plošči Scope si lahko ogledamo lokalne in globalne spremenljivke, ki so trenutno definirane, in njihove vrednosti. Če koda ni ustavljena bo plošča Scope prazna. V primeru, da želimo spremenljivke urejati dvokliknemo na spremenljivko in ji spremenimo vrednost. Če želimo spremljati spremenljivke ali metode, tudi ko niso definirane, jih lahko dodamo v opazovanje (desno kliknemo spremenljivko in izberemo Add property path to watch). Ko opazujemo spremenljivko, privzeto vidimo njeno vrednost, lahko pa dodamo tudi specifične izraze s katerimi opazujemo dodatne lastnosti spremenljivk, npr. typeof, ki nam pove tip spremenljivke, kar nam omogoča, da hitreje opazimo napake, če je napačnega tipa.

V tem delu lahko tudi enostavno urejamo vse prelome, brez da jih iščemo po kodi. Lahko jih aktiviramo ali de-aktiviramo, jih zberemo ali se postavimo na lokacijo v kodi, kjer je prelom postavljen. Če smo rešili napako, lahko tudi odstranimo vse prelome.

Zavihek Console je za osnovno razhroščevanje dovolj, če pa želimo natančnejše iskanje napak, potrebujemo tudi zavihek Sources. Za razhroščevanje JavaScript kode običajno uporabljamo oba zavihka izmenično, tako, da si izpisujemo vrednosti spremenljivk v konzolo, med tem pa pregledujemo vire kode, do kje smo prišli in kje se je prišlo do napake.

Powershell kotichek



Aleš Lipušček
MCP, MCTS, MCITP

ales.lipuscek@kompas-xnet.si

Pri vsakodnevnih opravilih se rado zgodi, da rabimo prebrati in obdelati podatke drugih ljudi ali programov (poročila, loge...). Če so podatki strukturirani (recimo v oblikah csv, excel ali json), potem si pri obdelavi lahko pomagamo tudi s PowerShellom.

Sodelovanje Excela in PowerShella smo si na tem mestu pred časom že ogledali, zato torej nadaljujmo s csv. CSV je ena najpogostejših oblik shranjevanja podatkov, če odmislimo relacijske baze. Gre za tekstovno datoteko, ki predstavlja tabelo, katere elementi so med seboj ločeni z določenim razmejevalcem in v prvi vrsti vsebuje glavo, to je, imena posameznih stolpcev.

Powershell premode dva cmdleta za delo s csvji: Import-Csv in Export-Csv.

Import-Csv prebere vhodno datoteko, jo razčleni in tako pridobljene podatke shrani v objekte.

```
Import-csv -path ./log.csv
```

Index	Time	EntryType	Source
InstanceID	Message		
-----	-----	-----	-----
205392	mar. 11 13:46	Information	Microsoft-Windows...
1500	The Group Policy settings		
205391	mar. 11 13:46	Warning	Microsoft-Windows...
1085	Windows failed to apply the		
205389	mar. 11 12:19	Warning	DCOM
10016	The description for Event ID		

Import-csv avtomatično zazna imena v prvi vrstici kot hedrje, in jih loči od ostalih podatkov, ki jih shrani v niz objektov tipa PSObject. Vsak od teh hrani eno prebrano vrstico. Sedaj lahko prebrane podatke tudi učinkovito filtriramo.

```
import-csv -path ./log.csv | where-object {
$_instanceID -eq 1500}
```

Če so podaki ločeni s čem drugim, kot z privzeto vejico (,), spremembo povem z uporabo parametra

-delimiter. Določimo pa lahko tudi svoja imena za podatkovne stolpce.

```
import-csv -path ./log.csv -delimiter ";" - header
'indeks','Cas','TipNapake','Izvor','ID','Sporocilo'
```

Kaj pa obratni proces? Če želimo podatke zapisati v csv strukturo, uporabimo Export-csv

```
Get-Process | Select-object -property name,company,-
description | export-csv -path ./procesi.csv -NoTypeIn-
formation
```

(zadnji parameter ni nujen, a če ga ne podamo, bo export-csv v prvo vrstico zapisal informacijo o tipu objekta, iz katerega je nastal. V našem primeru bi to bilo:

```
#TYPE Selected.System.Diagnostics.Process.
```

JSON pa je povsem druga ptica iz istega grma. JavaScript Object Notation je oblika zapisa, ki ga lahko hkrati razumeta tako stroj kot človek. Podobno kot pri csv, ga iz tekstualne oblike v strukturo objektov preberemo z ConvertFrom-Json.

```
import-csv -path ./log.csv -delimiter ";" | convert-
to-json
```

```
[
{
  "Index": "205392",
  "Time": "mar. 11 13:46",
  "EntryType": "Information",
  "Source": "Microsoft-Windows...",
  "InstanceID": "1500",
  "Message": "The Group Policy settings for the
computer were..."
},
{
  "Index": "205391", ....
```

DIGITALNE SINERGIJE ZA USPEŠNO DIGITALNO POSLOVNO PREOBRAZBO

Digitalna poslovna preobrazba je ključ do poslovne konkurenčnosti v današnjem izredno spreminjajočem se in vse bolj zahtevnem poslovnem okolju. To s svojimi značilnostmi in s hitro razvijajočo se digitalno tehnologijo zahteva tudi **drugačen tip organizacije in njenega delovanja**, kar pomeni tudi **spremenbo njene organizacijske kulture**.

Pri tem je temeljno vprašanje za organizacije, ali s(m)o na to novo realnost tudi zares pripravljene? Številne raziskave namreč kažejo, da večina digitalnih poslovnih preobrazb ne prinese zadovoljive rezultate. Naše trdno prepričanje je, da razlogi za to v veliki meri ležijo v **pomanjkanju ustreznih digitalnih kompetenc in v nesistematičnem razvoju organizacijske kulture**, ki bi podprla spremljajoče spremembe. Ravno prenova organizacijske kulture – nabora prepričanj, vrednot, navad in izkušenj, ki organizacijo opredeljujejo prek njenih zaposlenih, je eden največjih izzivov uspešne digitalne poslovne preobrazbe. In organizacije se ga ne zavedajo dovolj.

Vsaka organizacija bi si morala zastaviti naslednja vprašanja:

- KATERE so digitalne kompetence, ki jih potrebujemo za uspešen prehod v digitalno poslovanje?
- KAKO jih lahko načrtno in sistematično razvijamo?
- KAKO razvijati sodobno organizacijsko

kulturo, skozi katero bodo novo realnost sprejeli vsi zaposleni, se z njo poistovetili, vgradili v svoje vsakodnevno delovanje?

- KATERE so ključne poslovne vloge za uspešno digitalno poslovno preobrazbo in kako naj medsebojno sodelujejo?

Digitalne kompetence za poslovanje v digitalni ekonomiji

Digitalne kompetence so ključne sposobnosti posameznika, ki mu omogočajo, da uspešno izvaja delovne naloge in rešuje probleme na svojem delovnem področju, v pogojih digitalne ekonomije. So skupek osebnostnih lastnosti, veščin, spretnosti, znanj, stališč in zmožnosti, ki so potrebne za uspešno delovanje posameznika v pogojih, ki jih zahteva današnje digitalno poslovanje.

Na tej osnovi je v nadaljevanju prispevka predstavljen t.i. **generični profil digitalno kompetentnega posameznika, ki vsebuje ključne digitalne kompetence za uspešno poslovanje v digitalni ekonomiji**.

Generični profil digitalnih kompetenc smo avtorji pripravili na podlagi mednarodno priporočenih standardov za digitalne kompetence in naših dolgoletnih izkušenj iz prakse. Izgradili smo lastno knjižnico digitalnih kompetenc, katere del vam predstavljamo v tem prispevku. Priporočamo, da vsako podjetje individualizira oziroma nadgradi to splošni profil glede na značilnosti svojega poslovanja, strateških in poslovnih ciljev ter potreb svojih kupcev

Tako kot dobri športniki skrbijo za sinhron razvoj mišic, mora tudi organizacija, če želi odgovoriti na izzove poslovanja v pogojih digitalne ekonomije, svoje digitalne kompetence razvijati sistematično in celovito oziroma vsaj v okviru nabora digitalnih kompetence predstavljenih v naslednji tabeli.

Kaj priporočamo izkušeni digitalni trenerji

Digitalne kompetence	Ključno vprašanje	Definicija kompetence
Inovativni strateg	Ali vidite naprej in prepoznate priložnosti?	Sposobnost nadgrajevanja oz. inoviranja klasičnih strateških elementov z uporabo elementov digitalnosti: značilnosti digitalne ekonomije, digitalna strategija, digitalni poslovni modeli, digitalne zmožnosti, digitalna kultura.
Digitalna naravnost	Ali razmišljate z odprto glavo in se odločate na osnovi podatkov?	Sposobnost predvidevanja prihajajočih potreb in digitalnih trendov, uporabe celovitih podatkov ter na tej osnovi iskanja novih inovativnih poti in rešitev za prenos značilnosti digitalne ekonomije v poslovno prakso svoje organizacije.
Osredotočenost na stranke	Ali slišite – prepoznate potrebe vaših strank?	Sposobnost razumevanja potreb svojih kupcev in ustvarjanja kar najvišjih oblik vrednosti zanje.
Navdihujoči voditelj	Ali ste sposobni navdušiti-nagovoriti srca vaših zaposlenih/deležnikov?	Sposobnost navdihovanja ter uporabe raznovrstnih voditeljskih stilov, glede na kontekst poslovnega okolja in značilnosti digitalne ekonomije.
Reševanje kompleksnih problemov	Ali ste sposobni pravočasno in sistematično reševati probleme?	Sposobnost zaznave vzrokov, iskanja ustreznih ukrepov in rešitev z namenom sistematičnega ter inovativnega reševanja kompleksnih problemskih situacij.
Agilno komuniciranje	Ali znate komunicirati interaktivno, digitalno, asertivno?	Sposobnost spoštljivega komuniciranja (v pisni, ustni in digitalni obliki) in aktivnega poslušanja sogovornika v klasičnih in virtualnih okoljih.
Poznavanje zmožnosti poslovne uporabe digitalnih tehnologij in rešitev	Ali poznate in uporabljate zmožnosti naprednih digitalnih tehnologij in rešitev?	Sposobnost proaktivnega prepoznavanja zmožnosti in uporabnosti digitalnih tehnologij in digitalnih rešitev v poslovni praksi organizacije.

Tabela 1: Ali ste v dobri digitalni kondiciji – katere digitalne kompetence in poslovna vedenja razvijati? Copyright I4F 2020

Razvoj potrebnih digitalnih kompetenc lahko poteka interno ali eksterno, izbor ene ali druge metode izvedbe pa je odvisen od števila zaposlenih z določeno razvojno potrebo (vsebinu usposabljanja), stroška usposabljanja in pa nuje oz. časa, ko se določeno znanje v organizaciji potrebuje.

S tem v zvezi bi želeli izpostaviti naslednje ključne ugotovitve, osnovane na podlagi naše dolgoletne poslovne in kadrovske razvojne prakse:

- da gre pri tem za znanja in sposobnosti, ki so specifična, manj poznana v splošni poslovni oz. kadrovske razvojni praksi;
- da je nivo zavedanja potreb ter razumevanja in poznavanja teh digitalnih kompetenc v slovenskih organizacijah (in njihovih vodstvih) še vedno na precej nizki stopnji razvitosti;
- da je smiselno razvoj teh znanj zaupati v roke specialistom in trenerjem, ki poleg andragoških znanj in veščin zelo dobro poznajo tudi značilnosti in področja poslovanja v digitalni ekonomiji, kar se nanaša na znanja s področja digitalnih poslovnih preobrazb oz. inoviranja (digitalnih) poslovnih modelov, razumevanja zmožnosti poslovne uporabe digitalnih tehnologij in digitalnih rešitev ter na drugi strani razvoja digitalnih kompetenc in digitalne kulture, ki predhodna področja sistematično podpirajo in krepijo.

Naša priporočila slovenskim organizacijam v povezavi s še bolj sistematičnim upravljanjem in razvojem digitalnih kompetenc so naslednja:

- Bistveno je predhodno načrtovanje, sistematično upravljanje in postopno izvajanje procesa na osnovi prej izgrajene integrirane

poslovne digitalne strategije, ki je podlaga za postavitev ciljnih profilov digitalnih kompetenc zaposlenih.

- Upravljanje digitalnih kompetenc zaposlenih ni samo »kadrovske proces«, temveč tudi »poslovni proces«, ki naj se **promovira preko vodstvenih nivojev organizacije**. Pri tem je pomembno izpostaviti, da je v organizaciji pomembno zagotoviti tudi čim bolj usklajen razvoj digitalnih kompetenc, s čimer se posledično odpravljajo tudi eventuelne frustracije, ki bi se lahko pojavile zaradi razkorakov v digitalnih znanjih in kompetencah med zaposlenimi (npr. če pri tem ne gre za istočasen razvoj digitalnih kompetenc pri vseh zaposlenih, lahko pri določeni skupini zaposlenih pride do frustracij, ker nove sposobnosti in osvojena znanja ne bodo mogli prenesti v svojo redno poslovno oz. delovno prakso).

- Za uspešno implementacijo najboljših praks na področju upravljanja digitalnih kompetenc v vsakodnevno delovanje organizacij je **ključna sprememba organizacijske kulture oz. razvoj inovativne (prebojne) in agilne kulture v organizaciji**, ki bo podpirala sistematičen in stalen razvoj digitalnih talentov vseh zaposlenih v organizaciji.

- S tem v zvezi je potrebno v organizacijah **sistematično razvijati digitalne vodje na vseh nivojih**, ki so ključni nosilci ter prenašalci vrednot in s tem posledično kulture v organizacijah. V povezavi s tem so veliko pomembnejše njihove voditeljske (motivacija, komunikacija, razvoj zaposlenih preko coachinga in mentorstva, itd.) ter osebne (vrednote kot so proaktivnost, samoodgovor-

nost, kreativnost in inovativnost, timsko delo) kompetence.

• **Kadrovski menedžerji in strokovnjaki morajo s tem v zvezi pridobiti širša interdisciplinarna znanja in kompetence (poleg strokovnih še poslovna in znanja s področja razumevanja zmožnosti poslovne uporabe digitalnih tehnologij in rešitev),** o delovanju drugih funkcij v organizaciji, kot tudi o delovanju (sedanjem in prihodnjem) organizacije kot celote ter poslovnih trendih in značilnostih poslovnega okolja, v katerem organizacija deluje. Pomembno je, da tudi kadrovski strokovnjaki dobro razumejo specifične in zahteve poslovnega okolja ter s tem v zvezi sistematično krepijo svoja znanja in kompetence.

V takšnih primerih bodo vlaganja v krepitev digitalnih kompetenc pravzaprav postala investicija, katere rezultati se bodo odražali v: vedno višji vrednosti za stranke in druge deležnike poslovnega ekosistema v katerem deluje organizacija; v bistveno boljšem doseganju strateških ciljev, in posledično v dolgoročni uspešnosti organizacije.

Digitalna organizacijska kultura

Razvita digitalna organizacijska kultura, ki podpira integrirano poslovno digitalno strategijo, odločilno podpira in pospešuje digitalno poslovno preobrazbo. Ko slednja doseže točko preloma uspešnosti, vpliva nazaj na kulturo organizacije, kar daje organizaciji še dodaten pospešek.

Organizacijska kultura obsega vrednote in

značilne sklope vedenj, ki določajo, kako se stvari v organizaciji naredijo. Sodobna organizacijska kultura v poslovanju digitalne ekonomije daje zaposlenim smernice za ustrezno ravnanje in sprejemanje odločitev, s katerimi pospešujemo doseganje ciljev integrirane poslovno digitalne strategije.

Da bi lahko govorili o dobro razviti digitalni organizacijski kulturi, mora organizacija razviti vrednote in poslovne prakse, ki v ospredje postavljajo predvsem njeno **hitro odzivnost na potrebne spremembe in močno odpornost na poslovne motnje iz okolja.** Pri tem moramo razviti **visoko senzibilnost in odzivnost na potrebe kupca, razvoj digitalnega voditeljstva, inoviranje in ustvarjanje prebojnih idej, pozitiven odnos zaposlenih do uvajanja novih (naprednih) digitalnih tehnologij in vrhunsko izkušnjo zaposlenih z organizacijo.**

Razvoj organizacijske kulture ni samo površinski popravek dela delovanja organizacije, **temveč korenit in sistemski proces.** Globoka in temeljita sprememba, kot je to digitalna poslovna preobrazba, potrebuje **okolje, ki je pozitivno naravnano, da bi zagotovilo podlago za:** osredotočenost na kupca in naravnano na ustvarjanja vrednosti zanj, uvajanje digitalnih tehnoloških inovacij, nadpovprečno izkušnjo zaposlenih, spodbujanje povezovanja in partnerstev na nivoju celotnega poslovnega ekosistema.

Da bi organizacija vzpostavila tako okolje, potrebuje ozaveščene, motivirane in zavzete zaposlene, ki bodo značilnosti digitalne kulture

gradili skozi delovanje vsakega posameznika. V nasprotnem primeru bodo organizacije imele pri svoji digitalni poslovni preobrazbi velike težave.

S spregledom načrtnega razvoja ustrezne sodobne organizacijske kulture za poslovanje v digitalni ekonomiji, tvegate tudi uspešnost vaše digitalne poslovne preobrazbe.

Na osnovi naših dolgoletnih izkušenj na tem področju vam predlagamo nekaj usmeritev in dobrih praks sistematičnega uvajanja in upravljanja digitalne organizacijske kulture:

1. **Preverite** kakšno organizacijsko kulturo imate in koliko je pripravljena na izzive prihodnosti.
2. Oblikujte **strategijo stalne nadgradnje obstoječe kulture** – proti željeni moderni organizacijski kulturi.
3. Zagotovite si **izrecno zavezanost z vrha** za podporo spremembam.
4. Kulturo **vključite v procese razvoja strategij in letnega načrtovanja aktivnosti** za potrebne spremembe kulture.
5. Ustanovite **team za izgradnjo kulturne spremembe** – kulturo prihodnosti.
6. Določite (ali osvežite) svoje **organizacijske vrednote**.
7. **Povežite** kulturo z digitalno strategijo.

Digitalne sinergije za uspešno digitalno poslovno preobrazbo

Iz napisanega bi moralo biti organizacijam že povsem jasno, da je potrebno v pripravo na digitalno poslovno preobrazbo aktivneje vključiti tudi vodjo kadrovske službe in vodjo

za razvoj talentov. Njena / njuna vloga je namreč prav **krepitev digitalne kompetentnosti zaposlenih, sistematičen razvoj organizacijske kulture in t.i. kulturološka sinhronizacija vseh zaposlenih**.

Skupaj s predsednikom uprave / direktorjem, vodjem digitalne poslovne preobrazbe / vodjem informatike in vodjem marketinga bi morali oblikovati visoko sinergični tim za upravljanje digitalne poslovne preobrazbe.

Sinergija pomeni sodelovanje, dopolnjevanje, vzajemno pomoč. Gre za empatično, zaupno, svobodno, dostikrat tudi spontano ustvarjalno sodelovanje članov tima, v katerem razvijejo moč večjo od vložka vsakega posameznika. To moč vložijo v skupno dobro in v dobro vsakega člana, a ne samo v timu, temveč tudi v dobro vseh zaposlenih, kupcev in drugih deležnikov poslovnega ekosistema organizacije.

Iz napisanega vam je verjetno že povsem jasno, da organizacije poleg ustreznega znanja, v svoji digitalni poslovni preobrazbi pogrešajo ravno sinergično delovanje svojih najbolj vplivnih poslovnih vlog.

Avtorji prispevka:

Mag. Janez Žezlina, kadrovski strokovnjak in potentiolog, Energos d.o.o.

Roman Klarič, strokovnjak za organizacijsko kulturo, poslovni svetovalec, HSC Skupina d.o.o.

Aleš Štempihar, digitalni strateg in mentor, Team Leader Digital42 in direktor ASKIT d.o.o.

Vsi trije smo del start-up podjetja Inspire4future, v katerem pripravljamo digitalna orodja za kompetenčni in kulturološki razvoj organizacij.

Petra Militarev
Vodja izobraževanj
petra.militarev@kompas-xnet.si



Izkoristite Microsoft SA

Microsoft **umika ugodnost SATV** (Software Assurance Training Voucher) s katero ste se lahko brezplačno udeležili številnih MOC izobraževanj. Po **30. juniju 2021** ne bo več možno kreirati vavčerjev na izbrane tečaje, kljub temu, da vam na pogodbi morda piše veljavnost do leta 2023.

V kolikor imate še neuporabljene SATV, obrnite se na našo ekipo in pomagali vam bomo, da jih boste pravočasno aktivirali in izkoristili. Voucherji so vnovčljivi v našem izobraževalnem centru, kjer imamo na programu več kot 60 primernih **MOC tečajev**. Tehnična znanja tako poglobite IT strokovnjaki kot razvijalci, ne da bi to vplivalo na vaš izobraževalni proračun.

Vendar pozor, voucherje lahko aktivirate le še do 30. junija, zato preverite stanje svojih neizkoriščenih ugodnosti in jih pravočasno aktivirajte.

Zakaj SATV?

- Za udeležbo na uradnih MOC tečajih ne potrebujete dodatnih sredstev
- Ostanite konkurenčni najnovejšim Microsoft tehnologijam
- Pripravite svoje ekipe z vrhunskimi, izkušenimi predavatelji
- Izbirajte med različnimi načini prenosa znanja, kot so standardni v učilnici, virtualno, Bootcamp ali na lokaciji vaše organizacije

Kako vnovčiti SATV?

1. korak: Aktivacija

Vaš Software Assurance Benefits (SAB) adminis-

trator se prijavi v [Microsoft Volume Licensing Service Center](#) (»VLSC«) in sledi postopku na strani Benefit Summary.

2. korak: Dodelitev

Ko boste aktivirali ugodnosti, boste morali voucherje dodeliti svojim zaposlenim. Training voucherje aktivirajte z izbiro števila dni usposabljanja in določitvijo udeleženca.

3. korak: Urnik

Zdaj, ko so vaši zaposleni prejeli svoje voucherje, si lahko rezervirajo in udeležijo izobraževanja v našem, za to pooblaščenem, izobraževalnem centru.

Zdaj je **zadnja priložnost**, da jih dobro izkoristite in zamenjate za usposabljanje na uradnih MOC tečajih. Nekaj predlogov:

- DA-100 [Analyzing Data with Microsoft Power BI](#), 29.3. – 1.4.2021
- 20741 [Networking with Windows Server 2016](#), 12. – 16.4.2021
- 10961 [Automating Administration with Windows PowerShell](#), 12. – 16.4.2021
- MS900 [Microsoft 365 Fundamentals](#), 29.4.2021
- 10982 [Supporting and Troubleshooting Windows](#) 10, 3. – 7.5.2021
- MS030 [Office 365 Administrator](#), 10. – 14.5.2021
- 20761 [Querying Data with Transact-SQL](#), 17. – 21.5.2021
- 20744 [Securing Windows Server](#) 2016, 17. – 21.5.2021
- 55199 [SharePoint 2016 End User Training](#), 17. – 19.5.2021
- MD101 [Managing Modern Desktops: Deploying](#),

Managing, Protecting MD and devices, 24. – 28.5.2021

- PL400 Microsoft Power Platform Developer, 31.5. – 4.6.2021
- 10997 Office 365 Administration and Troubleshooting, 31.5. – 2.6.2021
- 20486 Developing ASP.NET Core MVC Web Applications, 28.6. – 2.7.2021

Celoten nabor tečajev, ki so vam na voljo za plačilo s SATV, si lahko ogledate na naši [spletni strani](#).

Ne veste ali ste upravičeni do SATV?

Ne veste če ste upravičeni oz. koliko brezplačnih Microsoft treningov vam pripada ali koliko jih še imate na voljo? Pokličite nas in vam bomo pomagali.



CLOUD SKILLS CUP TOURNAMENT SLOVENIA

Ste vi najboljši?

Leading Learning Partners Association (LLPA), ki mednarodno združuje 33 članov iz 55 držav, znova išče najboljše **Cloud, Data&AI in Developer** strokovnjake.

C3 Cloud Skills Cup turnir je **spletno tekmovanje** v poznavanju Cloud tehnologij in poteka dveh fazah:

- lokalni predizbor po državah članicah - na turnirjih **C3 Cloud Skills Cup**
- svetovno prvenstvo med zmagovalci lokalnih tekmovanj v posameznih kategorijah - **World Championships**

Kviz sestoji iz 20 vprašanj in ga je možno rešiti v 5 minutah. Tisti, ki bo v najkrajšem času pravilno odgovoril na največ vprašanj, bo razglašen za najboljšega Cloud, Data&AI ali Developer strokovnjaka v Sloveniji.

Kviz lahko opravljate le enkrat. Se pa lahko prijavite za vse tri kategorije. Izpolnite obvez-

no prijavo in vse podrobnosti boste prejeli po e-pošti.

Tekmovanje v Sloveniji bo odprto od **16. do 31. marca 2021**.

Udeležba je brezplačna, obvezne se prijave. Nagrada za zmagovalce predizbora je vrednostni **bon v višini 500 €**, ki ga lahko koristijo **za šolanje** v našem izobraževalnem centru. Drugi in tretje udeleženi prejmejo XNET **majico**.

Zmagovalec slovenskega predizbora se bo junija 2021 **udeležil svetovnega tekmovanja**, kjer se bo pomeril z najboljšimi iz 15 drugih držav članic LLPA. Imel bo priložnost **osvojiti nagradni paket v višini 2000 €**.

Sprejmete izziv?

Prijava